

pa obtežujoče. Pri tej določitvi se nam je zopet ozirati na mnoge daljnje okolnosti kot na národnost, na deželo in na podnebje, na temperament, na starost in na spol. Med okolnosti v ožjem smislu pa moremo šteti tolíkere, da jih morejo določiti le najboljši strokovnjaki. Na národnostne, krajevne in podnebne, na starostne in spolne razločke se mora vsakako tudi zdravnik ozirati, samo da je za njega merodajno le zdravje, in ohranitev zdravja, ne pa kakor pri vzgoji nravno - verski ideal. V obče je torej naloga vzgoje, da izobražuje sile in vzmožnosti gojenčeve, če prav se ta harmonija ne pojavlja v vsakem človeku popolnoma. Često se prigodi, da zavije otrok, pravilno in harmonično vzgojen, ipak le na stranska pota, da tedaj njegovo poznejše življenje ne odgovarja prejšnjemu razvijanju njegove duše. Temu tudi ne more biti drugače, ker ničesar pod solncem ni popolnega in brez pogrškov. Duh človeški je tako raznoličen, da se mu pač ne more vtisniti pečat občnosti; človek je sicer vstvarjen po podobi božji, a njegovi nagibi k slabemu ali dobremu so prepuščeni njegovi prosti volji, katero mu je Stvarnik podaril v znak njegovega vzvišenega stališča nad drugimi stvarmi. To prosto voljo porabljaajoč more postati v resnici ali dober ali slab, v slavo ali sramoto sebi in svojemu rodu. Kakor npravstveno veličino negovati mu je tudi svoje telesno zdravje, kajti le dotle bode mogel težiti po npravstvenih in umstvenih pridobitvah, dokler mu bode telo sposobno za takovo teženje. In tako se bode vzgoja z napredujočim časom bližala svoji popolnosti, dokler bode namreč tudi zdravjeslovje omogočevalo to dosego.

Knjiga Slovénka

v
XIX. veku.

Juri Kobe (1807—1858) Sodevski gl. v Jezičniku XVII. 1879 str. 1—16.
— **France Malavašič** (1818—1863) je opisan v Jezičn. XIX. 1881 str. 20—33.
— Po smrti njegovi je prišla na svetlo: Mlinar in njegova hči. Žalostna igra v petih aktih. Po E. Raupachu poslovenil Fr. Malavašič. Izdalo in založilo Dramatično društvo v Ljubljani. Nat. Eger. 1867. 16. 66. — **Simon Klančnik** (1810—1844) dohtar sv. pisma, v Jezičn. XIX. 1881 str. 33—36.

Josip Drobnič r. 18. apr. 1812 pri sv. Hemi kraj Sotle, početne šole izvršil domá, latinske v Celju, licejske v Gradcu, bogoslovne v Celovcu, posvečen l. 1839, kaplanaril v Rogatcu, Pišecah, Slovenji Bistrici, v Dolu, Artičah in Brežicah, l. 1849 služil za pomožnega gimnazijskega učitelja v Celju, po bolezni nekoliko v Vitanjih za kaplana, l. 1852 umakne se v začasnem pokoju v Trst, kjer je podučeval v javnem zavodu svojega rojaka M. Vehovara, od l. 1857 pa je namestoval stolico slovenskega jezika na gimnaziji v Gradcu, kjer je u. 5. avg. 1861. Bodi v blagem spominu mož, ki je vse svoje življenje daroval za lepši razvitek dušnega življenja svojih rojakov, pravi Dav. Trstenjak, ki ga opisuje v Zori I. 1872 str. 145 — 147. Primeri Knjiž. Zgod. Slov. Štajerja, sp. I. Macun l. 1883 str. 148—9. — Nahaja se v

a) Narodne Pésni Ilirske, St. Vraz, l. 1839 str. 193 J. Drobnič po pesni: Na tratici — iz Zilske doline. — V

b) Novicah l. 1845: Kmeta svèt za zdravje in zadovoljnost — poleg nemškiga (»Kar si z žuli sam pripravim, — Rad poštenje vam zastavim, — De narslajši mi diši; — Vidim, res je, v mnogim mesti — Bogatine dobro jesti, — Pa ko men' — jim ne godi itd.«). Na primer bodi (str. 136):

Kje so letos muhe?

1. Kje so muhe zaostale,
De jih letos nič ni k' nam?
Tak novice ste prašale,
Taki dam odgovor vam:	2. Al novice odpustite!
Men' zareklo se je to;
Ve nedolžne le glasite,
S čim vas drugi silijo.	3. Tiste zato, ki zgubili
So za letos muhni sled,
Prosim, de b' odgovorili
Na prašanje moje pred:
4. „Kaj de vsaka ni enaka
Po vsim svetu letina?
Zakaj včasí dež namaka,
Kdar b' nam suša ljubši b'la?	5. Zakaj drevje, kak bi radi,
Ne rodi nam v vsakim let' ?
Ako ravno ga spomladi
Ni b'lo druž'ga, kakor cvet.	6. Kam zginile so gosence,
Ki pred leti nekimi
So storile, de več sence
Skoro drevje 'melo ni?“
7. Kdar na kratke te prašanja
Slišal bom odgovor vaš;
Kje so muhe, brez nehanja
Iskal z vam' jih bom nalaš.	8. Ako bi pa vse okoli
Vas iskanje prazno b'lo,
Vglas'te se pri meni v Doli,
Rojev muh vam dam čez sto.	

Pri sv. Jakobi v Doli.

J. Drobnič.

c) Ilirsko-Němačko-Talianski Mali Rěčnik od Josipa Drobnića, sa osnovom gramatike ilirske (protumačenom němački i talianski) od Věkoslava Babukića. Troškom Matice ilirske. U Beču. Tiskom jermenskoga monastira. 1846—1849. XVI. 12. str. 812. — Predgovor. Sastavljajuć ovaj mali rěčnik, — koji je po g. prof. Antunu Mažuraniću preradjen i znamenito te po njem i talianskim jezikom protumačen . . Vorrede. Prefazione. Giuseppe Drobnič. — Predgovor drugi: „Ima već gotovo četiri godine danah, od kako sam ja, bivši tajnikom narodnega društva čitaonice i Matice ilirske po nalogu starešinstva istoga društva rěčnik ovaj, sastavljen po g. Josipu Drobniću, objavio time, da će se troškom priespomenuite Matice na svēt izdati, te sam i poziv k predplati napisao . . . Do roka 1846 . . . izide samo pàrvi svezak . . . god. 1847 opet drugi . . . — Nobena naglost nič ne veljá, mudro vele Kranjci . . . S druge strane obreknem ja, da ću osnovu slovnice ilirske němačkim jezikom spisati, a prof. A. Mažuranić obeća mi, da će ju talianskim jezikom protumačiti . . . A, postavši banškim pověrenikom u Vinodolu, tamo i odě te silnimi posloví přečen nemožē mi oběćanja izpuniti . . . Někom osobitom srěćom naměrim se na g. Vladislava Vežića, koji mi slovnice talianskim jezikom věšto protumači . . . Da se rěčnik štampa u Beču? Ovako malenih pismenah neima zadosta u nijednoj štamparii naše domovine . . . Pomislite najposlě i na ono, što bi učeni Cornova (Čeh) rekao: da veće kazni za učene ljude nebi znao, nego zatvorivši ih, da jim se zapovědi, neka rěčnike pišu — pa ćete, uzdamo se, milostivo oprostiti, što smo sa izdanjem ovoga rěčnika toli dugo otezali“ . . . U Zagrebu 1849. Věkoslav Babukić.

Rěčnik str. 1—550 v polovičnih razdelkih. Grundzüge der ilirischen Sprachlehre str. 551—687. Fondamenti della Grammatica illirica di professore Věkoslavo Babukić tradotti da V. V-ž-ć. — La lingua illirica, o slavomeridionale, si prende in senso più lato ed in senso più stretto. In senso più lato per lingua illirica s' intendono tutti i dialetti slavi, che si parlano nel delta illirico, cioè: fra il Danubio, ed i mari nero e adriatico; questi dialetti si possono ridurre in 3 principali: sloveno, serbo-croatico e bulgaro, perchè questi 3 si possono ridurre in un sistema etnogeografico e grammatico. Per lingua illirica in senso più stretto s'intende per eccellenza la lingua serbo-croatica, la quale si parla etc.

d) V Drobntincah l. 1848: Stara pravda. Černe pike v slovenskih zgodivšinah. Vkanjena lakomnost (po Vuk. Stefanoviću) itd. — L. 1854 Zemljopis itd.

e) Slovenska Čbela, berilo za obudo in omiko slovenskega duha. Ta časopis izhaja vsaki četertek . . . za celo leto po 2 fr. . . V osmerki . . . Odgovorni urednik J. Drobnič. Natiskar in založnik J. K. Jeretin. U Celju l. 1850. List 1. dne 3. Pro-

sinca. Zadnji 13. dne 27. Sušca. — V naznanilu pravi: „Slovenska čbela bo u svoje predele nabirala čedne pesme, kratke in podučivne pravlice in pripovedi, popise posebno pomnenja vrednih prigodbá in oseb iz slovenske dogodivšine, slovstvene razjasnenja in kar slovensko jezikoslovje sploh zadeva, šolske reči in vse, kar požlahnenje človeškega duha podpira“. — Tako je postala Drobničeva Slov. Čb. prednica Janežičevi Slovenski Bčeli od 1. jul. 1850 do 1853 teč. I—IV v Celovcu. — Mej sodelavci je bil na pr. M. Stojan, J. Šubic, Št. Goličnik, J. Ulaga, A. Strajnsak, Jakob Rešetar, D. Réšanski, nekteri dijaci itd. — V zadnjem listu toži v Obznani: „Slovenska čbela se še ni pridno po slovenskih dolinah ogledala, jo je že tudi nevsmljena osoda zadelá, da mora danes slovo vzeti od svojih, še živih sester in bratov slovenskih časopisov. Premalo število podpornikov ji ne dopuša u zgubo založnika dalje živeti“. Živo priporoča domorodcem Slovenijo v Ljubljani, naj jo ohranijo; naj ne gledajo na to, kdo kaj piše, ampak kaj se piše; naj podpirajo vse, kar meri na čast, slavo in izveličenje slovenskega naroda, in naj Bog in Sloga bota jim geslo itd.

f) Dvoboj in Raztresenca, dve vesele igri za gledališe. Celje. U zalogi J. K. Jeretina. 1850. 8. str. 78. — Dvoboj, vesela igra v enim delu. Poslovenjena iz nemškega str. 1—42. Raztresenca str. 43—78. — „Mesto Celje je takrat bilo bolj narodno nego sedaj . . . L. 1851 se je v Celji čitalnica ustanovila vzlásti po prizadevanji Drobničevem ter so se v mestnem gledišči predstavljale razun imenovanih sledeče igre: L. 1851 Dobro jutro, Golfan Starec, L. 1852 Tat v mlinu, Županova Micka itd. Drobnič je vse te igre sam uredil, učil igralce deklamovati . . .; on je tedaj na Štajerskem bil prvi mož, ki je hram slovenske Talijske odprl itd.“ Da bi bil pa Drobnič predstavil tudi Kukuljevičevó igro Juran in Sofija, kakor piše Trstenjak v Zori (str. 146), ni res, kajti rodoljub, kteri je iz ilirskega prestavil „Dve igri za slovensko gledišče. I. Juran in Sofija, ali Turki pri Sisku. II. Štepan Šubic, ali Bela IV. na Horvaškim“ — bil je **Andrej Likar** (1826—1865), o kterem glej v Jezičniku XVII. 1879 str. 62—66, kjer je tudi omenjeno, da ste te dve igri — v mnogo lepši besedi in obliki — l. 1850 v založbi pri Jan. Giontini prišli na svetlo v Ljubljani.

g) Zemljopis je v Slomšekovi knjigi „Ponovilo potrebnih naukov za nedelske šole na kmetih. U Beču l. 1854“ del VII. str. 656—716, spisal Jožef Drobnič: Spoznava sveta, suha zemlja, voda in morje, obrazi in mera zemlje, zrak, podnebje ali pojas, ljudje in narodi zemlje; Azia, Afrika, Europa, austrijsko cesarstvo, Amerika, Australia (Vid. Zbr. Spisi I. str. 248).

h) Slovenski Prijatelj, časopis za šolo in dom, izhajoč v Celovcu, ima l. 1856 in 1857 nekaj jako dovtipnih pisem, ki jih je iz Tersta pisal bratič Jožef (t. j. J. Drobnič) svojemu stricu in stric Matija bratiču — o slovstvenih zadevah slovénških, o nekterih rodoljubih, šolanih Slovencih, čudnih pisateljih, nemškutarjih, oblikah om-ega, o duhovnih, kterim je poleg ponižnosti treba tudi poguma in čerstve volje itd. — Iz Čbele l. 1850 je ponatisnjena tudi njegova po narodni pravljici zložena pesen „Pomagaj si, pa ti bo Bog pomogel“ (1856 str. 20. 21), v kteri se kaže, ker je Slovenec brez plačila pogostoval Boga in Petra, naposled:

Záto je od tiste dobe
Nemec v dnarjih prav premožen;
Lah imá vse polno robe;
Z žitom je Mažár založen;
In Slovenec naš prijazen,
On je krog in krog — ves prazen.

i) Slovensko-nemško-talijski in Talijsko-nemško-slovenski Besednjak, spisal in ob svojem natisniti dal Jožef Drobnič. V Ljub-

ljani. Nat. J. Blaznik 1858. 8. str. 355 v polovičnih razdelkih. I. Del str. 1—197. II. Del. 199—355. — V predgovoru, pisanem v Terstu l. 1857, pravi na pr.: „Kakor da bi se med Taliani in Slovenci polovica sveta razlegala, po kateri bi vzajemno občenje med njimi čisto nemogoče bilo, se do zdaj ne dà zaslediti nobeden pismen spomenik, kateri bi jim bil vzajemni ključ do njih jezikov. Pogrešanje takega ključa me je vpo-tilo, da sem mali besednjak sestavil, kateri bi tima narodima, ki sta si po eni strani me-jaša, naj za silo razlagal, kako se njihova jezika razločujeta . . . Ker sem ti besednjak samo Slovencom in Talianom namenil, in toraj le na dva dela razdelil, se nemški jezik v njem naj samo za koristen pridavek šteje. Vem dobro, da bi se to delo izverstniše in bolj popolno bilo dalo narediti; pa za zdaj naj bo s tim zadosti. Serčno me bo ve-selilo, ako bom včakal, da se bodo želje za popolnišim takim besednjakom obilno razo-devale.“ — Še bolje govori v „Odpertem pismu“ l. 1857 v Novicah (str. 87), kjer piše: „Ključ do človeškega serca je živa beseda, je jezik. Kdor se s svojim bližnjim pogovarjati ne ume, bo pri njem le malo in slabo opravil. Da bi tudi vam, Slovenci! mogoče bilo si ključ do serca Talijanov (Lahov) oskerbeti, sem vam spisal dvoje bukvic: talijanski besednjak in talijansko slovnico . . . Talijanski jezik ni le lep jezik, on je tudi mnogim, posebno trgovcem potreben itd.“

Kakor o Slovenski Bčeli — razodel se je Drobnič tudi o Glasniku Slovenskem v odpertem pismu g. A. Janežiču v Celovcu, češ, v Gradcu že sem čital v Novicah l. 1857, da bote ob novem letu lepoznanšk časopis izdavatı začeli. Krasen je ta namen in priličen . . . Naša kniževnost je jalova — preberi Novice, potem se so-pet pôsti, dokler drug list dobiš. Časopis, kterega nameravate izdavatı, bi moral po ta-kem narmanje enkrat ob tjednu izhajati. Pa tudi to še ni zadosti. Slovenci želijo tudi berila v unanjih narečjih, posebno se ta želja po jugoslovenskem (ilirskem) povsod razo-deva. O vsem tem bi ne bil besedice čerhnil, ako bi me tukajšni mladi Slovenci ne nagovarjali, da bi jaz ob novem letu v Gradcu izdaval lepoznanšk list . . . Triglav . . vsak teden na celi poli — prva polovica čisto slovenska, druga čisto ilirska . . v katero bi se pogosto vpletale lepše cvetlice tudi severnih Slavjanov . . . Čednim željam streči, ktere so mi mladi rodoljubi razodeli zastran takega časopisa, bi bilo moje narveče ve-selje; pa moje zdravje je tako razderto, da mi drugo ne ostane, ko želeti, da bi Vi ali kdo drug po tem načertu vredoval svoj lepoznanški časopis itd. (Novic. 1857 str. 315).

k) Venec gledišnih iger. I. Igrokaz. Drevar ali beli gaber. Pervi spehlaj. V Gradcu. Nat. A. Leykamovih dedičev. 1859. 16. str. 87. Značajna podob-šina v dveh delih. Po F. Kaiserovem „Junker und Knecht“ za Slovence pripravil J. D. t. j. Josip Drobnič. — Dva igrokaza. Starost slabost, vesela igra v enem dejanju, z nemškega posnel J. D. — Ta igra že leta 1850 v Celji pod naslovom „Raztresenca“ natisnjena je v tem natisu nekoliko prenapravljenā. V Gradcu 1859. 16. str. 1—36. — Pravi Slovenec, veselica v enem dejanju. Po Franul-Weissenturnovkini „die Schweizerhütte“ za Slovence predelal J. D. — Dejanje biva blizo Ljubljane leta 1821 po sv. treh kraljih. — V igri „Drevar“ grajšak grof Podložki in sinovec njegov plemič Golobradič govorita le štokavski (ilirski). Na razgled bodi iz I. dela 6. prizor:

Pecko (plemičev vodnik stopi na prizor jugoslavensko oblečen).

Zdrava mi bodi slovenska domovina! Dolgo je že, kar nisem več tvoje sape dihal! Prigovor sicer pravi: povsod je dobro, doma najbolje; pa tega prigovora jaz ne morem poterđiti. Meni se med južnimi Slavjani bolje godi, ko mi je nekđaj doma bilo. Pa prav za prav je Slovenec še zmirom v svoji domovini, naj bo med Slavjani kjerkoli hoče. — Po svojem stanu sem le učenik, ki je nalogo prevzel samorašnega človeškega divjaka po-žlahtniti. Požlahtniti koga, pomeni po drugod kaj druga, ko pri Slovencih. Pri njih se

pravi, da je Slovenec požlahtnjen, ako se mu je med čelusti nemški jezik vcepil. S takoj zlahtnostjo se košatijo in šopirijo naši cepljeni žveplenkarji, trakarji, črepinkarji, čebularji, cvekarji, špeharji, klobasarji in skoro vsi drugi — arji, in se vselej k Nemcom štulijo, ako ravno jim je deblo slovensko. Nekteri naših rojakov se na to serdijo, pa modremu Slovencu je to clo ljubo; zakaj dan današnji je nemški jezik med Slovenci očitno znamenje, po katerem se hitro in lahko spozna, kakšne peke da je tisti Slovenec, ki nemški govori. Ako se mladi Slovenci v gosposkih suknjah nemški pogovarjajo, je med 100 krat 99 krat res, da so ti Slovenci kaki črevljarski ali krojački pomagaci, ali pa kaki drugi rokodelci. Učenega stanu gotovo biti ne morejo, ker visoko šolani mladi Slovenci dan današnji le rajši slovenski govoré. Ako se slovenski kmet z nemšino sili, je gotovo znamenje, da je siromak že čisto pod košem — rad bi namreč dal ljudem verjeti, da je njegova nemšina toliko vredna, kolikor njegovi dolgovi znesejo. Slovenski kmet, kateri še kaj svojega ima, nosi klubuk po strani na levem ušesu — in se slovenski odrezuje.

Nekteri zoperniki nam sponašajo in pravijo, da Slovenci nimamo nobenega plemstva, t. j. da nimamo ne slovenskih grofov, ne baronov, ne vitezov; pa taki možje pokažejo, da so v naših zadevah pravi nevedneži. Učeni jezikoslovci učijo, da so na slovenskih imenih končaji: šegg, nigg, negg, čič, nič, vič zlahtnivni končaji, n. p. imena Petelinschegg, Kokoschinegg, Politschnigg z dvema „g“ pomenijo: grof Petelin, grofica Kokoš, grof Polič; z enim „g“ pomenijo barone in barónice. Končaji tschitsch, nitsch, vitsch, ako se v njih „č“ z nemškim „t-sch“ piše, pomenijo take zlahtnike, katerim Nemci „Herr von“ pravijo, n. p. Pijančič, Capinič, Slepárovich se pravi po nemški: Herr von Pijanc, Herr von Capin, Herr von Slepár. Končaji šek, nek, nik, čič, nič, vič, slovenski pisani pomenijo imena priprostih kmetov.

Dela II. prizor 18 (konec):

Grof. Meni se čini, da bude naj bolje, da se sudnička dvorana pretvori u dvoranu veselja. Drago nam mora svim biti, da su se te stvari tako okrenule. Svi smo imeli dosta straha, kojega je uzrok moj sinovac. On je za svoju vretrenost zasluženu plaću već primio, što je kao zločinac uhvatjen bio. No najviše straha i žalosti preterpili su Miha i Špelka. Za ovaj strah dat ću vama bogatu dotu, i buduć da je na mojoj gospoštini u Brestovcu služba majera prazna, bit ćeš ti Miha od danas tamo moj majar.

Miha in Špelka (poljubita grofu roko).

Miha. Milostivi gospod grof! Strah in veselje sta me naglo eden za drugim tako prevzela, da ne vem drugega reči ko: Bog poživi milostivega gospoda grofa!

Vsina kupe razpostavljeni.

Obči živioklic: Živio naš grof! živio!

Zaveza se epuati.

Pravi Slovenec. Prizor 4:

Gospod (Šander, car Ruski) **drugarju** (ministru svojemu): Kako se vam dopada ta Slovenka, in sploh tukajšni Slovenci?

Drugar. Priprosta nedolžnost je sploh Slovencom lastna, in se mora vsakemu dopadati.

Gosp. Meni je, kakor da bi bil med svojimi ljudmi. Jasni in bistri pogled Slovenca razodeva njegovo poštenost; njegov pravilni obraz in njegovo vedro čelo oznanujeta visoko hitroumnost; po svoji telesni okretnosti in gibičnosti je vstvarjen za vse umetnosti. Med vsimi slovanskimi narodi se mi dozdeva, da je slovenski najžlahnejši. Svojemu cesarju je ves udan, in zvest do poslednjega zdihleja; le škoda, da nima nobenega prijatelja, ki bi ga branil njegovih sovražnikov, kateri bi ga radi v žlici vode potopili, ako bi mogli. Njegovi sovražniki mu ne vejo kaj sponašati; le to mu za krivico štejejo, da je slovanske rodovine; da je njegova zlahta čudno velika itd.

l) V nem. slov. slovarju l. 1860 omenja Cigale slov. nem. talianskega besednjaka l. 1858 ter pravi, da je J. Drobnič dokaj slovenskih besed in prislovic, ki jih je bil nabral dekan J. Alič, z dragocenimi dostavki pomnožil in poslal vredništvu (Vorw. VII). — A. Janežič piše o njem: Rajni — Jožef Drobnič — more se po vsej pravici imenovati jugoslovenski pisatelj, zakaj pisal je enako spretno v slovenskem, kakor v horvaškem narečju . . . Però mu je prav gladko teklo, posebno pa mu je bila humoristična pisava pod palcom. Ves čas svojega življenja se je poganjal za zблиževanje jugoslovenskih narečij. Svojo knjižnico je volil jugoslavenski akademiji. Naj mu bo lahka zemljiča (Slov. Glasnik 1861 str. 106)!

D o p i s i.

Z Goriškega. (Dalje in konec.) Na to vprašanje se mi vidita mogoča le dva odgovora: Ali da se nemški učitelji bojé dokazane ministrove energije in da so tedaj Conradov ukaz pustili le na papirji, ali pa, da hoté užé a priori sedanjemu ministru metati polena pod noge, ker se jim vidi premalo prevzet ónih »liberalnih« nazorov, ki so bili za Stremayr-ja jedini merodajni. Naj si bode temu kakor hoče, jaz najdem, da so se naši nemški tovariši jako osmesili z ónim ropotanjem.

In kaj sedaj? — minister užé pové; v državnem zboru je rekel: „ . . . dann werde ich sehen, wie weit die einzelnen Schulen in ihrer Arbeit gekommen sind, und dann werde ich wissen, was ich zu thun habe“. — Poročila o pregledovanji knjižnic leže do 1. julija pri dež. šol. svétih, in potem gredó na Dunaj. Radovedni smo torej na odgovor ministrov.

Vender pa pogršam v ónem ukazu necega važnega dostavka, ki bi bil velike važnosti za naše sedanje čase, ko se užé vsak pisarček, ki jávaline more pravilno zapisati svoje imé, čuti dovólj zmóznega spisovati knjige šolske mladini. Ta dostavek naj bi zahteval, da se imajo iz šolskih knjižnic izobčiti tudi óne knjige, ki grešé zoper pravilen jezik.

Knjige šolskih knjižnic se dadé pač le zato v roke šolskemu otroku, da se mu razjasni, razširi in spopolni znanje ali šploh pouk, kar ga sliši v šoli iz učiteljevih ust ali ga čita iz šolskih knjig. Ako se pa od učitelja zahteva, da pri pouku pravilno govori, ako se dalje tórgja, da so poučne knjige pisane v pravilnem jeziku, potem práv ne vem, zakaj bi se te zahteve ne raztegnole dosledno tudi na knjige šolskih knjižnic! In ker se užé pri poučnih knjigah sodba gledé jezika ne prepušča posamnemu učitelju, naj se v bodoče tudi pisatelji ali založniki knjig za šolske knjižnice zavežejo predlagati dotične knjige deželnim šolskim oblastvom, katera dadé predložene knjige strokovnjaku pregledat, ter si polagoma napravijo zapisnik vseh knjig odobrenih za šolske knjižnice. Tak zapisnik je pred kakimi desetimi leti izdal naš deželni šolski svét za šolske in učiteljske knjižnice.

Se vé, ako bi se tak ukaz izdal tudi za preteklost, moralo bi se po naših šolskih knjižnicah pometati z metlo za Avgijev hlev, in to ne le po slovenskih, ampak tudi po nemških.

Pri tej priliki bi rad opozoril gg. tovariše, ki so oskrbniki šolskih knjižnic, še na neki nedostatek v našem pripovedovalnem slovstvu.

Ni dolgo, kar je mej slovenskim učiteljstvom opravičeno nevoljo vzbudila povest (»Dora«), kojo je spisala neka slovenska pisateljica v »Slovenskih večernicah« družbe sv. Mohora lanskega leta. V tej povesti se — kakor je znano — slika neki »nadučitelj« za ves učiteljski stan tako sramotilno in žaljivo, da nič tacega. Pisateljico je sicer v nekaterih listih (n. pr. v »Popotnik-u« in dr.) doletela zaslužena kazen, vender pa mislim, da bi bil to kazen bolje zaslužil odbor Mohorjeve družbe in pa nekateri slovenski pisatelji, koje »Dorina« pisateljica v svojih spisih le posnemlje líki neka čveteroročna žival.

Bili so časi, da je bil slovenski učitelj po svojem socijalnem staleži res obžalovanja vreden clovek. Malo vzobražen, navzgor podložen, sužen svojim predstojnikom, moral je večkrat sramotilno beračiti svojega pičlega krvavega zaslužka pri naj revnejšem in surovejšem ljudstvu, kakor kak poljski čuváj. Oni žalostni časi niso še popolnoma izginoli iz spomina našemu ljudstvu; »šumostar je komunski hlapec« sem slišal pred kratkim kmetskega bahača nazivljati ljudskega učitelja zarad terjatve njegovih pravic. Omikan clovek — se vé — ne predrzne se več kaj tacega. Pa kaj pravim?! Ali niso nekateri naši pisatelji zna bití omikani! In vender, kde zajemljejo